

A FREIBERGI KAPUN ÁT A 21. SZÁZADBA

BUDAPEST, DE AZ EGÉSZ ORSZÁG EGYIK LEGFONTOSABB KULTURÁLIS HELYSZÍNE A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM, AMELY TAVALY MEGNYITOTT, PÉLDÁSAN RESTAURÁLT ROMÁN CSARNOKA, ÚJONNAN KIALAKÍTOTT MÚZEUMI TERÜLETEI ÁLTAL EGYSZERRE TÜNDÖKÖL RÉGI FÉNYÉBEN, MIKÖZBEN VÉGRE EGY 21. SZÁZADI TECHNOLÓGIÁKKAL, BELSŐÉPÍTÉSSEL FEJLESZTETT, KORSZERŰ INTÉZMÉNNYÉ IS LETT. A MAGYAR ÉPÍTŐ ZRT. VEZÉRIGAZGATÓ-HELYETTESÉ, *HAJDU LÁSZLÓ* ENNEK A FOLYAMATÁRÓL BESZÉLT SZERZŐNKNEK.

Arra gondoltam, így a beszélgetésünk elején konkrétizálnunk kellene, pontosan mely területeket érintett a Szépművészeti Múzeumon belül a munkájuk? Hiszen a Román Csarnok nagyjából 900 négyzetméter területű, de a portfóliójukban a Szépművészeti Múzeum kapcsán nagyjából 7000 négyzetméternyi területről írnak...

...ami nem is 7000 négyzetméter, hanem 14 ezer, hiszen ennél a munkánál elképesztő mennyiségű felületről beszélünk. Gyakorlatilag azt mondhatom, hogy a Múzeum teljes területének közel 70-75 százalékát érintette a mi feladatunk. Így inkább talán azt érdemes felsorolnunk, hogy mi *nem* tartozott a feladataink közé. Nem tartozott a Reneszánsz Csarnok, a Barokk Csarnok – ennek a rekonstrukciója már korábban megtörtént –, illetve voltak olyan kiszolgálóterületek, amelyeknek nem kérte a felújítását most a megrendelő. Ami a Román Csarnokon

Szerző: MOLNÁR SZILVIA

Fotó (portréfotó, munkaközi fotók): MAGYAR ÉPÍTŐ ZRT.

kívül igazán komoly műszaki teljesítmény az a mélyföld-szintnek a kialakítása volt. Eredetileg ugyanis úgy építettek a Múzeumot, hogy a fogadósintje az első emeleti szintnek felelt meg. Mi pedig a mostani rekonstrukciós fejlesztés keretében az első emeleti szint alatt alakítottunk ki egy újabb szintet. A mélyföldszintet az évtizedek alatt folyamatosan bővítették azáltal, hogy kihordták a földet az első szint (vagyis lényegében a földszint) alól, és mi a Román Csarnoknál végleg befejeztük ezt a folyamatot, mert már csak az alatt nem volt kialakítva helyiség/hasznos terület (a mélyföldszint lényegében még mindig a terepszinten van). A mélyföldszint végeredményben egy teljesen új területet nyújt a Múzeumnak, ahol kiállítóterek, fogadócsarnok, catering-terület, kiszolgálóterületek jöhettek létre. Vagyis azt mondhatom, hogy amellett, hogy a Román Csarnokot felújítottuk, és visszahelyeztük a régi fényébe (a kiállítótermek nagy részét is felújítottuk, de ezen belül a Román Csarnok az, amelyik a fókuszban áll, itt kellett a legtöbbet dolgozni, és ez a legszebb, legprominensebb része a Múzeumnak), ezen kívül ez a mélyföldszint az, ami igazán említésre méltó, mert ez egy igazán komoly építészeti, mérnöki és kivitelezési teljesítmény volt.

A Román Csarnok esetében mondhatjuk azt, hogy az 1950-es évek óta nem nyúltak hozzá? Inkább azt mondanám, hogy a '40-es évek óta. Hiszen a második világháborúban kapott egy bombatalálatot, majd

az ezt követő az állagmegóvás alapvetően abból állt, hogy a területét lezárták, a falait lemeszelték. Gyakorlatilag most kelt fel a Csipkerózsika-álmából, most történt meg az a felújítás, ami visszaadta a megjelenését, rangját. És ilyen nagyszabású felújítás és átalakítás, talán mondhatom, hogy nem is volt a Múzeum 1906-os átadása óta. A helyszín jelentőségét jól mutatja az a mozzanat, hogy a Csarnok egyik bejárata a freibergeri kapu pontos mása, és ez a freibergeri székesegyház rekonstrukciójánál – ami komoly bombatalálatot kapott a második világháborúban, – pontos mintaként szolgálhatott. A rekonstrukció fejlesztést is magában foglalt a Csarnok területén, így most „többet tud” a Csarnok: mert korábban 500 kg/m² volt a terhelhetősége a padlózatnak, most ezt megdupláztuk, így komolyabb súlyú műtárgyat, komolyabb összsúlyú műtárgyegyüttest is be lehet itt mutatni. A Román Csarnok alatt nem volt földem, csak egy emeletnyi föld, amit kihordtunk, és így kapott földemet, majd egy teljes szintet alul.

Nem egyszer fogalmaztak műemlékes tervezők úgy, hogy egy régi épület, szerkezet „ügy-hagyása” szerencsésebb, mint amikor a későbbi korok buzgó felújításai „alól” kell kiszabadítani az ódon részleteket. Ön szerint is így van? Részben igaz, részben nem. Az ügy-hagyás sokszor nagyon is ronthat az állapoton. Itt a területek nagy részén, a lemeszelés alatt valóban megmaradtak a régi falfestmények, freskók. De a feltárás után az állapotokról kiderült, hogy nem olyan már, hogy be lehessen mutatni a freskókat.

KOMOLY ÉPÍTÉSZETI, MÉRNÖKI ÉS KIVITELEZÉSI TELJESÍTMÉNY VOLT

A helyszíni állapotokhoz egy jellemző számot érdemes mondanom: 70 restaurátor dolgozott azon, hogy ezeket a freskókat, aranyozásokat, díszfestéseket restaurálják.

Ha az online közzétett – érthetően nem teljes – referenciákat tekintem, akkor azt látom, hogy az idén éppen 130 éves cégük jelentősebb munkáit nem a műemlékes feladatok teszik ki. Valóban nem ez a fő irányunk, de azért sok és jelentős műemlékes megbízásunk volt/van. Ha kicsit visszább tekintek, például az 1990-es években mi végeztük a Nagyvásárcsarnok rekonstrukcióját, amely munka városképi szempontból is különösen jelentős volt. Vagy szintén ebből a korszakból ott a Le Méridien szálloda. Vagy említhetem a 2016-ban befejezett Mátyás-templomot, akár a tavaly átadott Óvárosházát szintén a budai Várban. Alapvetően fővállalkozókként vagyunk jelen a vállalt projektjeinken: a mérnöki és az organizációs feladatokat vesszük, így jellemzően alvállalkozókkal dolgozunk. Ebben az esetben – a Szépművészeti Múzeumon – is így dolgoztunk, és 40-50 alvállalkozó kollégánk működött közre. Volt olyan pillanat, amikor 350-400 ember dolgozott egyszerre az épületben!

Elég hosszúnak tűnik a kivitelezés ideje: az operatív munkát 2016 elején kezdték, és tavaly év elején vonultak le. Ebben szerepe volt annak, hogy ún. „nyilvántartott régészeti lelőhely” az épület? Mivel ez egy kiemelt műemlékünk, így itt, és az ehhez hasonló esetekben mindig jóval hosszabb átfutással, kivitelezési idővel kell számolnunk. Műemléképülettel foglalkozni egyrésztől nagyon jó – különösen egy ilyen kiemelt, nagy presztízsű épület esetében – mert, ha ilyen referenciát tudunk a magunkénak, akkor arra mindig nagyon büszkéek leszünk, és az sem elhanyagolható szempont, hogy a későbbi, hasonló jellegű munkáknál érdemben tudunk pályázni. Viszont hátránya is van: nem mindig tudjuk, hogy mi rejlik a falak mögött vagy a falakban vagy a padlóknban, az ügyintézés szempontjából pedig több hatóságot jelent – műemléki hatóság, régészeti hivatal stb.

A feltárásokkal járó megbízásokban a legáltalánosabb, hogy a kivitelező kész dokumentációt kap az épület állapotáról, aztán amikor elkezd a munkát, akkor esnek ki a „csontvázak a szekrényből”. 2015 végén, amikor önök leszerződtek, még zajlottak a felmérések? 2015 végén mi már kész kiviteli tervvel szerződünk le:

a tervezők és a felméréseket végző szakemberek, amiket tudtak, feltártak. Viszont minden kiváló felmérés ellenére akadhatnak váratlan helyzetek, amiket kezelni kell. Ez általános mechanizmus az építőiparban. Vagyis, ha leszerződünk egy általános műszaki tartalomra, de a kivitelezés folyamán olyan megoldandó problémába ütközünk, amit az eredeti dokumentáció nem tartalmaz, akkor annak a műszaki megoldását meg kell határoznia a tervezőnek, és nekünk pedig pótmunka-eljárásban kell megoldanunk ezt a szituációt. Itt is voltak ilyen esetek.

Tudna egy-két példát mondani? Például több acél kiváltásra volt szükség a gépészet és az elektromos rendszer miatt. Az alapestet szintén meg kellett erősíteni (injektáltunk nagyjából 1500 köbméternyi alapestet), mert csak a feltárás után látszott, hogy milyen állapotban van.

A 21. századi igényekre kellett fejleszteni a Múzeumot. Műszakilag mik azok a beruházások, amiket megemlítené?

Egy műemléki épület esetében mindig nehéz feladat, hogy az építészeti megjelenést meg kell tartani, miközben olyan beavatkozásokra van szükség, hogy a jelenkori igényeknek is meg tudjon felelni. Egy múzeumban olyan gépészeti rendszert kell építeni, aminek a szellőzése, a hűtése-fűtése korszerű módon történik. Egy kiállítóterben meghatározott a páratartalom, a hőmérséklet. Ezek szigorú értékek, és ezt a fajta szigorú légállapot- és hőmérsékleti elvárást korábban nem tudták tartani az elmaradt gépészeti rendszerek miatt. De a hűtés-fűtés, páratartalom csak egy része a korszerűsítésnek, az elektromos rendszerek kialakításakor is maximálisan használtuk a jelenkor műszaki lehetőségeit: ún. KNX-rendszert építettünk ki, ami vezérli a világítást – fő szerepe van a fényerőszabályozásban –, és van egy olyan árnyékolórendszer, aminél a lamellákat állítja be a természetes fény erősségének megfelelően. És mindemellett korszerű tűzjelző hálózatot, biztonsági hálózatot (beléptetőrendszert) alakítottunk ki.

Voltak tervezői, beruházói részről a kivitelezés idején változtatási igények? A kivitelezés irányát befolyásoló, jelentős változtatást eredményező kérés nem volt, csak kisebb kérések, amik viszont mind az optimalizálást szolgálták; de ez természetes velejárója az építőipari kivitelezéseknek. de fontos hangsúlyoznom, hogy lényeges változás is volt itt, hiszen funkcióváltás is történt az épületen, amit a kivitelezés során kellett kezelnünk. A mélyföldszinti terek fele új funkciót kapott. Közben a kivitelezést teljes gőzzel folytattuk.

A jelen kiadványunkban említünk két olyan budapesti műemléket, amiknek a rekonstrukciós-korszerűsítésében szintén az önök vettek/vesznek részt. Az egykori Óvárosháza, amit már átadtak, és a Postapalota (hivatalos, új nevén: Buda Palota – a szerk.), ami jelenleg is munka alatt áll. Mindkettő „rejtőzködő épület” abban a tekintetben, hogy a nagyközönség számára csak bizonyos részek voltak bejárhatók. Így arról, hogy milyen épületekről is van szó, éppen a kapcsolódó beruházások adnak képet. Összességében

milyennek látja ezeket az épületeket, különösen, hogy teljesen új funkcióra kellett felkészíteni ezeket? Mindkettő kiemelt műemlék épület. A Postapalota (új nevén: Buda Palota – a szerk.) esetében nem annyira régi épületről beszélünk (1926 – a szerk.), az Óvárosháza viszont már sok évszázados épület. A korábbi évtizedek, évszázadok során sok átalakítás volt mindkettőn. A Postapalotánál a cégünk emeltszintű szerkezetkész állapotra való kivitelezést vállalt: a belső fitout munkák befogadásáig visszük el a projektet (nagyjából márciusig be is fejezzük). Ez azt jelenti, hogy a közfalakat ki kellett vennünk, a körítőfalakat pedig a restaurálni, rekonstruálni, állagmegóvni kellett. A tartószerkezeteken és a körítőfalakon kívül minden új lett az épületben. Ezt azért lehetett megtenni, mert pil-lérvázás rendszerben épült, úgy tudom, az egyik első ezzel a technológiával épített épület volt Magyarországon. És ez bizonyos flexibilitást ad majd a mostani, legújabb kori használatához is. Az Óvárosháza a kora okán kicsit a Szépművészetihez hasonló eset kivitelezői szempontból: itt is a régiségek legkörültekintőbb megóvása mellett teljes korszerűsítést kellett végrehajtanunk. Ez az épület nyilván nem tud olyan flexibilis lenni, mint a Postapalota, de az adott struktúrán belül sikerült megtalálni a kívánt funkciókat kiszolgáló tereket.

